

Opgave 1 Alcoholgebruik bij studentenverenigingen

Bij deze opgave hoort tekst 1.

Gebruik tekst 1.

In het project dat gestart is om het alcoholgebruik binnen bepaalde studentenverenigingen te verminderen, hebben de betrokkenen een aantal afspraken gemaakt. Een voorbeeld van een afspraak is dat elke vereniging ernaar streeft om de toegang tot de sociëteit te weigeren aan leden die te veel alcohol hebben gedronken.

Socialisatie heeft een aantal functies.

- 3p 1 Leg uit welke functie van socialisatie te herkennen is in de afspraken. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept cultuur;
 - informatie uit tekst 1 waarin cultuur te herkennen is;
 - een functie van socialisatie.

Gebruik tekst 1.

- 2p 2 Leg uit dat er bij het project in tekst 1 om het alcoholgebruik te verminderen sprake is van samenwerking. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept samenwerking;
 - informatie uit tekst 1 waaruit het kernconcept samenwerking blijkt.

De afspraken die de acht studentenverenigingen met de gemeente Groningen, de Hanzehogeschool Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen hebben gemaakt, zijn vastgelegd in een convenant dat door alle partijen is ondertekend. Het wel of niet naleven van de maatregelen in het convenant door de studentenverenigingen kan gevolgen hebben voor de studentenverenigingen.

Een maatregel in het convenant is dat leden die zich misdragen hebben omdat ze te veel alcohol gedronken hebben, zullen worden aangesproken door iemand van het verenigingsbestuur en zullen worden geconfronteerd met hun gedrag.

- 1p 3 Leg uit of er bij naleving van deze maatregel sprake is van informele of formele sociale controle. Gebruik in je uitleg een omschrijving van de gekozen soort sociale controle.

In september 2017 richtten een paar honderd dronken leden van een studentenvereniging in Groningen in een restaurant vernielingen aan. In reactie hierop stelde de Rijksuniversiteit Groningen per direct de betaling van de bestuursbeurzen van de bestuursleden uit. Als zich geen nieuwe incidenten zouden voordoen, zou het geld aan het eind van het studiejaar alsnog worden overgemaakt.

- 1p 4 Leg uit dat de Rijksuniversiteit Groningen door deze maatregel macht uitoefent. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept macht;
 - informatie uit de inleiding van deze vraag.

Opgave 1 Alcoholgebruik bij studentenverenigingen

tekst 1

Den Oudsten: "Studenten kunnen ongebreideld drinken, dat moeten we voorkomen"

De gemeente Groningen heeft samen met acht studentenverenigingen een project gestart om het alcoholgebruik binnen de verenigingen te verminderen¹⁾. Het gaat om de acht grootste verenigingen, waaronder Vindicat.

"We willen de excessen door toedoen van alcohol tegengaan. Dat willen we doen door strakke regels te maken", zegt burgemeester Peter den Oudsten.

(...)

Volgens het gemeentebestuur is er binnen bepaalde verenigingen een te sterke 'alcoholcultuur'. Door die cultuur ontstaan er volgens Den Oudsten dingen die je niet moet willen. "Bijvoorbeeld dat er zóveel gedronken wordt dat mensen in hun eigen braaksel in de sociëteit²⁾ liggen. Die blijven daar liggen terwijl er mensen aan de bar staan. Of mensen die waggelend de sociëteit uitlopen."

25 (...) De burgemeester wil het alcoholgebruik binnen de muren van studentenverenigingen dus flink veranderen. (...) Toch stonden niet alle aangesloten verenigingen te springen om mee te doen aan het project.

"Men moest er wel even aan wennen. Ik heb ze wel gezegd dat het namelijk niet voor de bühne³⁾ is, het gaat ergens een beetje pijn doen." Den Oudsten benadrukt dat het niet zijn bedoeling is om het alcoholgebruik aan banden te leggen, maar hij wil de excessen als gevolg van het drinken van een borrel tegengaan.

"Op dit moment kan men ongebreideld doordrinken, dat men inderdaad volledig uit het lood en dronken de deur uitloopt. Ik denk dat we moeten voorkomen dat het nog langer gebeurt." (...)

bron: www.rtvnoord.nl, 2019

noot 1 Behalve deze genoemde partijen namen ook de Hanzehogeschool Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen deel.

noot 2 sociëteit = (gebouw van de) vereniging waar men voor de gezelligheid naartoe gaat

noot 3 iets doen voor de bühne = iets alleen doen om de aandacht die je ermee trekt

Opgave 2 Jong geleerd, oud gedaan

Bij deze opgave horen tekst 2 en figuur 1.

Inleiding

De leeftijd waarop men in Nederland mag stemmen voor een volksvertegenwoordiging is 18 jaar en vastgelegd in de Grondwet. In juni 2019 kwam de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) met het adviesrapport 'Jong geleerd, oud gedaan'. In dit rapport adviseert de ROB om de kiesgerechtigde leeftijd uit de Grondwet te halen, zodat het mogelijk is om te experimenteren met stemrecht voor 16- en 17-jarigen op gemeentelijk en provinciaal niveau.

De ROB stelt dat uit onderzoek blijkt dat “de verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd een positief effect kan hebben op onder andere politieke kennis en interesse van jongeren en op hun opkomst bij verkiezingen. Bovendien lijkt dit effect langdurig te zijn, in de zin dat wanneer jongeren ouder worden hun opkomst structureel hoger blijft.”

In het adviesrapport van de ROB staat dat de politieke betrokkenheid van jongeren in Nederland laag is, in vergelijking met oudere leeftijdsgroepen en in vergelijking met landen die enigszins lijken op ons land. Slechts 4 op de 10 jongeren in Nederland zijn tamelijk tot zeer geïnteresseerd in de politiek. Een van de duidelijkste signalen voor de lage betrokkenheid van jongeren is volgens de ROB hun lage opkomst bij verkiezingen. Volgens de ROB is de lage opkomst van jongeren problematisch. Jongeren maken zich zorgen over andere politieke vraagstukken dan ouderen of hebben andere opvattingen over bestaande maatschappelijke problemen, zo staat er in het adviesrapport.

Gebruik de inleiding van de opgave.

Volgens de ROB is verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd een geschikte maatregel om de politieke betrokkenheid van jongeren te vergroten, waaronder hun opkomst bij verkiezingen. Voorstanders van verlaging stellen bovendien dat verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd kan leiden tot een verhoging van de representativiteit van overheidsbesluiten.

- 2p 5 Beredeneer dat verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd de representativiteit van overheidsbesluiten kan verhogen. Gebruik in je redenering:
- de omschrijving van het kernconcept representativiteit;
 - informatie uit de inleiding van de opgave die je redenering ondersteunt.

Er is een verschil tussen actief kiesrecht en passief kiesrecht.

Zowel een verlaging van de leeftijdsgrens voor het actief kiesrecht naar 16 jaar als een verlaging van de leeftijdsgrens voor het passief kiesrecht naar 16 jaar, kan leiden tot een hogere representatie van jongeren in een volksvertegenwoordiging zoals een gemeenteraad.

- 2p 6 Leg uit wanneer een verlaging van de leeftijdsgrens voor **passief** kiesrecht naar 16 jaar zal leiden tot een hogere representatie van jongeren in een volksvertegenwoordiging zoals een gemeenteraad. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept representatie;
 - een omschrijving van het begrip passief kiesrecht.

Gebruik de inleiding van de opgave.

- 2p 7 Leg uit dat het kiesstelsel een politieke institutie is. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept politieke institutie;
 - een voorbeeld uit de inleiding van de opgave bij het kernconcept politieke institutie.

Stel dat de kiesgerechtigde leeftijd in Nederland verlaagd wordt naar 16 jaar en jij het verband tussen het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd en de politieke betrokkenheid van 16- en 17-jarigen wilt onderzoeken.

- 3p 8
- Formuleer een hypothese over de gevolgen van het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd voor de politieke betrokkenheid van 16- en 17-jarige jongeren.
 - Benoem de afhankelijke en de onafhankelijke variabele in de hypothese.
 - Geef een operationalisering van politieke betrokkenheid bij de lokale politiek.

Gebruik tekst 2.

Er zijn twee vormen van politieke participatie te onderscheiden. Stemmen tijdens verkiezingen is een voorbeeld van een van deze twee vormen. In tekst 2 komt ook de andere vorm van politieke participatie aan de orde.

- 1p 9 Noem deze andere vorm van politieke participatie en geef daarvan een voorbeeld uit tekst 2.

Zie regel 26 tot en met 35 van tekst 2.

In tekst 2 staat over Oostenrijk, waar 16-jarigen in 2005 voor het eerst konden stemmen voor twee deelstaten en in 2008 konden stemmen voor het parlement: “Dat had invloed op het verwerven en ontwikkelen van politieke kennis en interesse, en op de groei van politiek zelfvertrouwen onder jongeren.”

Er zijn twee visies op de wenselijkheid van politieke participatie te onderscheiden.

- 2p 10 a Welke visie op de wenselijkheid van politieke participatie ziet het verwerven en ontwikkelen van politieke kennis en interesse als doel op zichzelf van politieke participatie?
- b Noem de naam van de andere visie op de wenselijkheid van politieke participatie en geef aan wat het doel van politieke participatie volgens deze visie vooral is.

Gebruik regel 36 tot en met 74 van tekst 2.

In het adviesrapport van de ROB staat: “Jongeren tussen de 16 en 18 zitten in een levensfase waarin ze extra ontvankelijk zijn voor socialisatie tot democratisch burger. (...) Bovendien bevinden jongeren zich op deze leeftijd in een context die het makkelijker maakt hen politiek te socialiseren dan wanneer zij 18 zijn.”

Stel dat jongeren vanaf 16 jaar mogen stemmen.

- 3p 11 Beredeneer dat de kans dat jongeren gaan stemmen groter is als zij 16 of 17 jaar zijn, dan wanneer zij 18 jaar of ouder zijn. Gebruik in je redenering:
- de omschrijving van het kernconcept politieke socialisatie;
 - informatie uit regel 36 tot en met 74 van tekst 2 waarin politieke socialisatie te herkennen is;
 - twee socialisatoren die in tekst 2 aan de orde komen.

Gebruik regel 36 tot en met 74 van tekst 2.

Stel dat de kiesgerechtigde leeftijd verlaagd wordt naar 16 jaar.

- 3p 12 Leg uit dat in het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd een veranderingsvraagstuk te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het hoofdconcept verandering;
 - de naam en omschrijving van een kernconcept bij het hoofdconcept verandering;
 - informatie uit regel 36 tot en met 74 van tekst 2 waarin het gekozen kernconcept bij het hoofdconcept verandering te herkennen is.

Let op: je mag de kernconcepten institutionalisering en individualisering niet gebruiken.

Gebruik figuur 1.

In het adviesrapport van de ROB wordt in verband met de politieke participatie van jongeren ook ingegaan op verschillen tussen generaties. Figuur 1 toont de mate waarin verschillende generaties netto profijt hebben van overheidsbeleid.

- 2p **13** Leg uit dat uit figuur 1 blijkt dat er sprake is van sociale ongelijkheid. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid;
 - gegevens uit figuur 1.

Opgave 2 Jong geleerd, oud gedaan

tekst 2

'Puber moet kunnen stemmen bij lokale en provinciale verkiezingen'

(...) Begin dit jaar [2019] verzamelden ze [jongeren] zich nog met duizenden in Den Haag om strengere klimaatmaatregelen te eisen. (...)

5 Maar stemmen mogen ze niet. Dat moet veranderen, vindt de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), een onafhankelijk adviesorgaan van de regering en het parlement. Zijn
10 advies is de Kieswet aan te passen, zodat jongeren vanaf zestien jaar kunnen stemmen tijdens lokale en provinciale verkiezingen.

Het was de wens van Sarah de Lange, vertrekkend ROB-lid, om hier
15 onderzoek naar te doen. De Lange, bijzonder hoogleraar Politicologie aan de Universiteit van Amsterdam, benadrukt: "Dit is niet een maatregel
20 waar je wonderen van moet verwachten." Maar: "Op langere termijn is verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd naar zestien jaar wel van invloed op de opkomst
25 tijdens verkiezingen." (...)

In Oostenrijk (...) mochten zestienjarigen in 2005 voor het eerst
meestemmen in twee deelstaten. (...) Tijdens de parlementsverkiezingen
30 van 2008 stemden er voor het eerst ook zestienjarigen landelijk mee. "Dat had invloed op het verwerven en ontwikkelen van politieke kennis en
35 zelfvertrouwen onder jongeren."
(...)

De opkomst onder de groep jongvolwassenen die al wel mag

stemmen in Nederland, van 18 tot 24 jaar, is relatief laag. Dat komt
40 volgens De Lange deels door de levensfase waarin ze voor het eerst mogen stemmen. "Daarin verandert veel: ze wisselen van school naar
werk of gaan doorstuderen, ze gaan
45 vaak uit huis. Dat is een ongunstig moment om iets fundamenteels als voor het eerst stemmen in te organiseren." (...)

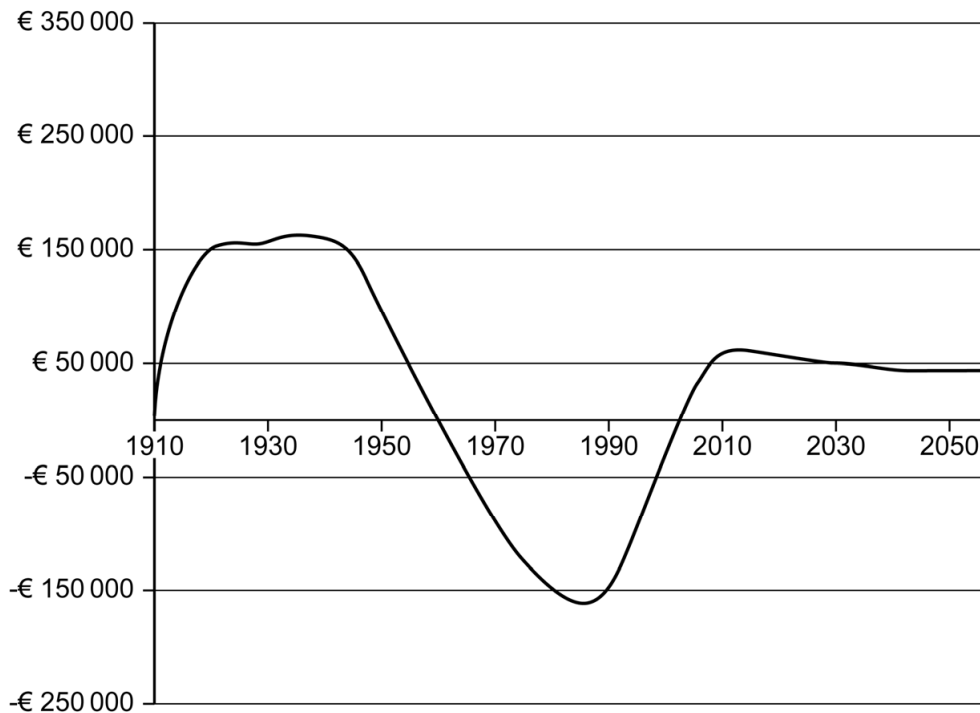
Een van de voordelen die De Lange
50 noemt van het verlagen van de kiesgerechtigde leeftijd naar zestien jaar, is dat de leerplicht dan nog geldt en jongeren thuis wonen. Dat is een gunstigere context: "Je kunt ze
55 dus goed begeleiden richting de eerste keer stemmen." Maar het burgerschapsonderwijs moet daarvoor wel worden aangepast, is ook onderdeel van het advies. "Dat is
60 nu vooral op kennis gericht, het zou ook moeten gaan om vaardigheden."
(...)

In het advies schrijft de ROB dat de verlaging van de kiesgerechtigde
leeftijd ook kan bijdragen aan het
65 voorkomen van "machtsmisbruik van een generatie ten opzichte van een andere" als er beleid wordt ontwikkeld op thema's als pensioenen of klimaatverandering.
70 De Lange: "Politieke partijen zijn electoraal gemotiveerd. Als zestienjarigen mogen stemmen, wordt er ook beter naar ze geluisterd."

naar: www.nrc.nl, 2019

figuur 1

Netto profijt van overheidsbeleid per persoon uit een geboortjaar over de rest van het leven (in euro's)



Toelichting

De lijn in figuur 1 geeft het gemiddelde netto profijt (financieel voordeel) over de rest van het leven per persoon uit een geboortjaar.

Positieve bedragen geven aan dat iemand uit het betreffende geboortjaar gedurende het leven meer van de overheid ontvangt dan dat iemand aan de overheid betaalt. Negatieve bedragen geven aan dat iemand uit het betreffende geboortjaar gedurende het leven meer aan de overheid betaalt dan ontvangt.

Uit de figuur is bijvoorbeeld af te lezen dat iemand die geboren is tussen 1920 en 1940 gemiddeld ongeveer 160.000 euro ontvangt van de overheid.

naar: Raad voor het Openbaar Bestuur, 2019

Opgave 3 Actie op het erf

Bij deze opgave horen de teksten 3, 4 en 5.

Inleiding

In november 2019 werden ruim zestig activisten van de actiegroep Meat the Victims door de rechtbank van Den Bosch veroordeeld voor het urenlang bezet houden van een varkenshouderij in Boxtel. De actiegroep deelde tijdens de bezetting beelden vanuit de stal via sociale media.

De actie kon rekenen op weinig steun van de gevestigde actiegroepen voor dierenwelzijn.

Boeren die zich door de activisten bedreigd voelden, besloten zich te verenigen in een eigen actiegroep met de naam Farmers Defence Force.

Gebruik tekst 3.

- 2p **14** Leg uit dat er onder de activisten van Meat the Victims sprake is van groepsvorming. Gebruik in je uitleg:
- de omschrijving van het kernconcept groepsvorming;
 - informatie uit tekst 3 waaruit groepsvorming blijkt.

Gebruik tekst 3.

Er is een onderscheid te maken tussen formele en informele groepen.

- 2p **15** Leg uit op basis van tekst 3 dat Meat the Victims kenmerken heeft van een formele groep én van een informele groep. Gebruik in je uitleg:
- een kenmerk van formele groepen;
 - informatie uit tekst 3 waaruit dit kenmerk blijkt;
 - een kenmerk van informele groepen;
 - informatie uit tekst 3 waaruit dit kenmerk blijkt.

Volgens tekst 3 zien activisten van Meat the Victims het bezetten van andermans eigendommen als gerechtvaardigd omdat wetgeving die (in hun ogen) onjuist is, niet moet worden gehoorzaamd.

- 1p 16 Beargumenteer dat uit deze opvatting blijkt dat de overheid **geen** gezag heeft onder de activisten van Meat the Victims. Gebruik in je argumentatie de omschrijving van het kernconcept gezag.

Gebruik tekst 4.

Bij het omgaan met conflicten kunnen twee modellen worden onderscheiden.

- 2p 17 Leg uit welk model te herkennen is in de strategie van Meat the Victims. Gebruik in je uitleg:

- een kenmerk van het genoemde model;
- een voorbeeld van dat kenmerk uit tekst 4.

- 1p 18 Leg uit welk model bij het omgaan met conflicten te herkennen is in de strategie die de gevestigde actiegroepen hanteren volgens actievoerder Savage. Gebruik in je uitleg:

- een kenmerk van het genoemde model;
- een voorbeeld van dat kenmerk uit regel 65 tot en met 73 van tekst 4.

Gebruik regel 45 tot en met 64 van tekst 4.

Uit tekst 4 blijkt dat Meat the Victims mensen bewust wil maken van het leed dat volgens hen achter de staldeuren verborgen is. In tekst 4 zegt Hans Baaij van Varkens in Nood dat illegale acties contraproductief werken.

Er zijn verschillende theorieën en hypothesen over de mate waarin media mensen beïnvloeden. Een daarvan is de mediaframing-hypothese.

- 2p 19 a Geef een omschrijving van de mediaframing-hypothese. Volgens Hans Baaij zal de actie van Meat the Victims niet het effect hebben dat Meat the Victims wenst.
- b Beredeneer dat de mediaframing-hypothese deze bewering van Hans Baaij kan onderbouwen. Gebruik in je redenering:
- een omschrijving van de mediaframing-hypothese;
 - informatie uit regel 45 tot en met 64 van tekst 4.

Een andere mediahypothese over de mate waarin de massamedia invloed hebben op mensen is de selectiviteitshypothese. Volgens de selectiviteitshypothese spelen drie selectiemechanismen een rol bij de beïnvloeding van mensen door de massamedia. Een daarvan is selectief onthouden.

Stel dat de actie van Meat the Victims **niet** het door Meat the Victims gewenste effect heeft op mensen die veel vlees eten.

- 1p 20 Geef hiervoor een verklaring met behulp van een **ander** selectiemechanisme dat een rol speelt in de selectiviteitshypothese. Noem ook de naam van het gekozen selectiemechanisme.

Gebruik tekst 5.

- 2p 21 Leg uit dat in tekst 5 binding tussen de leden van Farmers Defence Force te herkennen is. Gebruik in je uitleg:
- de naam en omschrijving van een kernconcept bij het hoofdconcept binding;
 - informatie uit tekst 5 waarin het gekozen kernconcept te herkennen is.
- Let op: je mag de kernconcepten groepsvorming en cultuur **niet** gebruiken.*

Boeren in Nederland voelden zich bedreigd door de illegale bezetting door Meat the Victims. Er kunnen drie verschillende categorieën van bedreigingen worden onderscheiden. Eén categorie is bedreigingen van natuurlijke aard.

- 2p 22
- Geef een voorbeeld van een bedreiging van natuurlijke aard waar varkensboeren mee te maken kunnen krijgen.
 - In welke categorie bedreigingen valt het risico op een bezetting van een veehouderij?

De rechtbank van Den Bosch veroordeelde de activisten van Meat the Victims voor huisvredebreuk. Ze werden bestraft met een geldboete en een voorwaardelijke gevangenisstraf.

- 2p 23
- Leg uit dat het straffen van de activisten door de rechtbank eigenrichting kan voorkomen. Gebruik in je uitleg een omschrijving van het begrip eigenrichting.
 - Leg uit dat het straffen van de activisten door de rechtbank kan zorgen voor generale preventie. Gebruik in je uitleg een omschrijving van het begrip generale preventie.

Opgave 3 Actie op het erf

tekst 3

Meat the Victims (...)

Wie zijn die activisten?

Meat the Victims is geen georganiseerd geheel. De groep heeft geen gezamenlijke uitvalsbasis
5 of kantoor, er is geen hiërarchie en de samenstelling wisselt nogal eens. Het komt erop neer dat iedereen de naam mag voeren. (...) Leden van Meat the Victims, voor zover je
10 überhaupt van leden kan spreken, handelen extremer dan veel andere groepen. Dierenrechten-organisaties spraken na 'Boxtel' bijvoorbeeld ook schande van de werkwijze van Meat
15 the Victims. Hun grootste bezwaren: illegaal handelen én te weinig oog hebben voor dierenwelzijn tijdens de acties.

Meat the Victims, dat in Nederland
20 zo'n honderd actieve volgelingen telt, schroomt bij protesten inderdaad niet om de wet te overtreden. Bijvoorbeeld met inbraken en, zoals in Boxtel, het bezetten van

25 andermans eigendommen. Sterker: de volgelingen moedigen elkaar (en anderen) zelfs aan. De activisten dragen tijdens acties vrijwel allemaal dezelfde T-shirts met daarop de tekst
30 – vrij naar een beroemde uitspraak van Martin Luther King: "One has a moral responsibility to disobey unjust laws". Wat zoveel wil zeggen als: "Het is ieders morele
35 verantwoordelijkheid om onjuiste wetgeving niet te gehoorzamen". (...)

Zo schimmig als de groep opereert, zo glashelder is hun boodschap. Ze presenteren zichzelf als de
40 spreekbuis van de naar eigen zeggen alsmaar groter wordende groep van burgers die samen bereid zijn om uitbuiting van dieren tegen te gaan. Oók als daar, in hun ogen 'onjuiste',
45 wetten voor moeten worden overtreden. Hun ideaal? Een wereld zonder vleesconsumptie.

bron: www.bndestem.nl, 2019

tekst 4

Dierenactivisten van Meat the Victims zetten zich met bezetting in één klap op de kaart in Nederland

(...) De internationale dierenactivisten van Meat the Victims hebben zich met hun bezetting van een varkensbedrijf in Boxtel in één klap op de kaart gezet in Nederland. En dat is ook precies wat ze willen: media-aandacht om “de maatschappij te confronteren met het leed dat schuilgaat achter de staldeuren”, zoals een Finse actievoerder dat maandagavond verwoordt. (...) Eén van hun eisen was ook om de media toegang te geven tot de stallen “om te laten zien wat er binnen gebeurt”. De varkensboer had de actievoerders nooit binnengelaten, zegt hun woordvoerder Jonathan Loogman uit Groningen. “En daarom voelen we ons gedwongen binnen te dringen – de gevolgen nemen we dan maar voor lief.” De Australische dierenactivist Leah Doellinger claimt de aanstichter van Meat the Victims-acties te zijn (...). De strategie is vaak hetzelfde: een groep actievoerders dringt een veehouderij binnen en maakt video-opnamen van het ‘dierenmisbruik’, terwijl een andere groep buiten ‘vreedzaam’ actie voert en de media of andere belangstellenden te woord staat. Ontmoet de slachtoffers van de bio-industrie, is het motto, want ‘uit het oog is uit het hart’. (...) “Het is een hashtag-beweging: #MeatTheVictims”, zegt Billie Savage. “We delen en verspreiden de beelden via Instagram of andere sociale media.”

Savage, een Amerikaanse vrouw die als yogadocent in Amsterdam werkt, zegt pas afgelopen weekend van de actie in Boxtel te hebben gehoord. (...)

De gevestigde actiegroepen tegen de intensieve varkenshouderij zeggen tot de bezetting in Boxtel nog nooit van Meat the Victims te hebben gehoord. Wakker Dier en Varkens in Nood vinden beide dat de activisten veel te ver zijn gegaan door een varkensbedrijf te bezetten. “Illegale acties werken contraproductief”, vindt Hans Baaij van Varkens in Nood, opgericht in 1997 tijdens de varkenspest. “Dit is een naïeve actie die als een boemerang op de dierenactivisten terugslaat. Allerlei partijen distantiëren zich, er was massaal politieoptreden nodig, dit komt de varkenssector eigenlijk best goed uit: het gaat nu niet over de misstanden in de stal, maar over de illegale actie.” (...)

Savage zegt dat de ‘more established¹⁾’ actiegroepen veel te weinig bereiken met hun handtekeningen ophalen en lobbywerk in politiek Den Haag. “We kunnen handtekeningen verzamelen tot het eind van de wereld, maar dat verandert niets aan de bio-industrie”, aldus de Amerikaanse. “Dit is een noodsituatie. #MeatTheVictims heeft meer effect dan alle andere acties die al in het systeem zitten.”

bron: *www.volkskrant.nl*, 2019

noot 1 more established = meer gevestigde

tekst 5

‘Bezetting in Boxtel was de druppel’: Facebookgroep Farmers Defence Force voor boeren opgericht

Na de bezetting van de varkensstal in Boxtel (...) was voor varkenshouder en fruitteler Mark van den Oever uit Sint Hubert de maat
5 vol. “De volgende keer staan ze bij mij op de stoep, daar is iedere boer bang voor”, zegt Mark. Daarom maakte hij de Facebookpagina ‘Farmers Defence Force’ aan om
10 boeren te verenigen en zich te verzetten tegen dierenactivisten. Ruim drieduizend mensen hebben zich al bij de pagina gevoegd.

Volgens Van den Oever was de
15 bezetting in Boxtel de ‘druppel die de emmer deed overlopen’. Ruim honderd dierenactivisten drongen daar maandag een stal van een varkensboer binnen. Na tien uur werd
20 de bezetting door de politie beëindigd.
“Wij boeren zijn het ondertussen gewend dat we door de politiek en de

media in de steek worden gelaten.
25 Als we dan nu ook nog eens door de politie in de steek worden gelaten...”, vertelt Van den Oever. Volgens hem had de politie veel sneller in moeten grijpen in het belang van de dieren.
30 “Het is een onderbuikgevoel dat nooit uitgesproken wordt. Het is het gevoel alsof wij niet meetellen.”

Farmers Defence Force

(...) “Als er dan weer zoiets gebeurt
35 zoals in Boxtel, dan heeft iedereen via de Facebookpagina of WhatsApp snel alle informatie over wat er gebeurt en waar het is. Dat gaat dan als een lopend vuurtje. Dan kunnen
40 we zo veel mogelijk mensen bij elkaar krijgen en naar de plek gaan om de boer te laten zien dat hij niet alleen staat”, vertelt Van den Oever.
(...)

bron: www.omroepbrabant.nl, 2019

Opgave 4 Kansen en belemmeringen voor jongeren

Bij deze opgave hoort tekst 6 .

Inleiding

In 2017 publiceerde het Jongerenplatform van de SER (Sociaal Economische Raad) een manifest waarin het platform zijn zorgen uitlegt over kansen voor jongeren op het gebied van leren, werken en samenleven. Het SER Jongerenplatform is een samenwerking tussen de SER en diverse jongerenorganisaties. In het manifest riep het Jongerenplatform de politiek op “werk te maken van een Nederland waarin iedereen meetelt”. Naar aanleiding hiervan vroeg minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in 2018 het SER Jongerenplatform een verkennend onderzoek uit te voeren naar de ontplooiingskansen voor jongeren. Op basis van het verkennende onderzoek publiceerde het SER Jongerenplatform in augustus 2019 het rapport ‘Hoge verwachtingen – kansen en belemmeringen voor jongeren in 2019’.

Gebruik de inleiding van de opgave.

Een fase in het systeemmodel van het proces van politieke besluitvorming is de omzetting. De omzetting van wensen in overheidsbeleid verloopt in drie sub-fasen. De eerste sub-fase is politieke agendavorming. Of een maatschappelijk probleem op de politieke agenda komt, is afhankelijk van een aantal voorwaarden, zoals de voorwaarde dat de situatie hevige emoties oproept of vaak voorkomt en de voorwaarde dat er voldoende ruimte is op de politieke agenda.

- 3p 24
- Leg uit welke **twee andere** voorwaarden om op de politieke agenda te komen in de inleiding van de opgave te herkennen zijn.
 - Leg uit welke **andere** sub-fase van de omzetting te herkennen is in de inleiding van de opgave. Noem ook de naam van deze sub-fase.

Gebruik tekst 6.

Er zijn twee processen die een rol spelen bij het bereiken van een maatschappelijke positie. Een daarvan is het proces van positieverwerving.

- 2p 25
- Leg uit dat de maatschappelijke positie van jongeren zoals die in regel 11 tot en met 41 van tekst 6 naar voren komt, vooral bepaald wordt door het **andere** proces. Gebruik in je uitleg:
- de naam en een omschrijving van het andere proces;
 - een voorbeeld uit regel 11 tot en met 41 van tekst 6 waarin dit andere proces te herkennen is;
 - een omschrijving van het proces van positieverwerving.

Gebruik tekst 6.

Volgens het SER Jongerenplatform is er een tweedeling zichtbaar tussen jongeren die met name profiteren van de kansen en jongeren die het meest getroffen worden door belemmeringen en onzekerheden. Deze tweedeling wordt gevormd door het meer of minder hebben van verschillende soorten kapitaal. Een soort kapitaal is cultureel kapitaal.

- 2p **26** Welke **twee andere** soorten kapitaal spelen volgens tekst 6 een rol in de kansenongelijkheid tussen jongeren? Noem de soorten kapitaal en geef bij elke soort een voorbeeld uit tekst 6.

Opgave 4 Kansen en belemmeringen voor jongeren

tekst 6

Groeiende kansenongelijkheid dreigt onder jongeren

(...) Eind augustus publiceerde de SER een rapport over kansen en belemmeringen van jongeren in 2019. Het rapport laat zien dat jongeren te maken hebben met kansen, onzekerheden en belemmeringen. Jongeren weten wat van hun leven te maken. Daar werken ze hard voor, en dat is om met recht trots op te zijn. (...)

(...) Er zijn echter ook zorgen. Zo zorgt het sociaal leenstelsel¹⁾ voor onzekerheid over de betaalbaarheid van een (vervolg)opleiding. De schulden die ontstaan door het huidige stelsel hebben invloed op vervolgstappen in het leven, zoals het kopen van een huis en het starten van een gezin. Jongeren hebben langer een flexbaan en daardoor minder werk- en inkomenszekerheid. Op de woningmarkt hebben ze het moeilijk vanwege de beperkte beschikbaarheid van woningen en worstelen ze met het financieren van een woning. Deze ontwikkelingen zijn op zichzelf al lastig voor jongeren, maar de stapeling maakt het problematisch (...). Het gevolg is dat jongeren hun mijlpalen steeds later in hun leven bereiken. Zo verlaten jongeren later het ouderlijk huis, vergeleken met vijf

35 jaar geleden al één jaar later. Ze gaan later dan eerdere generaties samenwonen of trouwen en krijgen later hun eerste kind. Dat is in veel gevallen geen vrijwillige keuze maar wordt veroorzaakt door de toegenomen onzekerheid.

(...) De kansen en belemmeringen gelden voor alle jongeren, maar er is een tweedeling zichtbaar tussen jongeren die met name profiteren van de kansen en jongeren die het meest getroffen worden door belemmeringen en onzekerheden.

(...) Bestaande scheidslijnen in onze samenleving worden met name gevormd door (...) het hebben van de juiste opleiding, de beschikking over voldoende inkomen en vermogen.

(...) Een diploma alleen blijkt echter niet meer genoeg.

(...) Het SCP beschrijft een verdieping van bestaande scheidslijnen wanneer risico's zich voor bepaalde groepen opstapelen, zoals nu bij jongeren. En er ontstaan nieuwe scheidslijnen (...). In het geval van jongeren geldt: als je beschikt over een goed netwerk, dan vind je makkelijker een stage, krijg je eerder financiële hulp bij het kopen van een woning en praktische hulp bij het combineren van werk met een jong gezin. (...)

bron: www.socialevraagstukken.nl, 2019

noot 1 Tot en met het collegejaar van 2014/2015 kregen alle studenten een basisbeurs, dat wil zeggen een maandelijkse bijdrage van de overheid die niet terugbetaald hoefde te worden als de student binnen 10 jaar een diploma haalde. Met de invoering van het sociaal leenstelsel ontvangen studenten geen basisbeurs meer en kunnen ze alleen geld lenen. De aanvullende beurs bleef bestaan voor kinderen van ouders met een laag inkomen.